

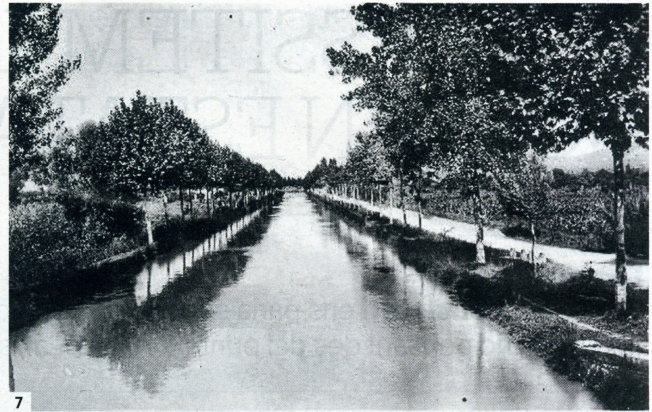
Homenatge al sergent republicà Andrés Gallego
Va morir a la Batalla de l'Ebre i va ser enterrat a la fossa comuna del cementiri del Perelló. Ahir va rebre un homenatge després d'anys de cerca de la seva família.

75 anys d'Expoebre a Tortosa
La fira multisectorial se celebra al pavelló de Remolins de l'1 al 5 de maig. Expoebre aquest any recupera els elements clàssics de la fira, l'origen agrícola i ramader.

5

7

6

8

director gerent de l'Institut Agroambiental Terres de l'Ebre.

L'arxiu que estem tractant és el de la Comunitat de Regants de la Dreta format per les zones: de Xerta, la d'Aldover, la de Roquetes, zona Delta, la de Sant Jaume, zona Prats, zona Illa de Riu, la de Sant Carles de la Ràpita, la de Poble Nou i la de l'Illa de Buda. Tot i que l'arxiu, exactament, ordena, cataloga i inventaria els documents de la zona: Delta i Prats.

L'arxiver: Laia Mancheño

«Quan el president va comunicar a la junta la seva idea amb l'arxiu, vam contactar la Universitat Rovira i Virgili per trobar una arxiviera», explicava Susana Ferré, encarregada de l'estudi i la difusió de la comunitat. I així és com Laia Mancheño Garrido, llicenciada amb història i arxiviera d'especialització, va encapçalat l'ambiciós projecte. L'arxiu quasi amb dos-cents anys d'història les ha vist de tots colors: «Trasllats a diferents seus o inundacions, a banda de suportar el pas del temps, factor que desgasta i malmet els documents també», comentava Susana Ferré. Però tot i això, gran part de l'arxiu es conserva en un òptim estat tot i els anys que acumula. «No és el primer projecte que por-

to, sí que impressiona, però també he de dir que s'havien fet algunes labors d'ordenar», comentava la Laia davant de piles i piles de carpetes, aparentment desordenades, però responent ja a un cert criteri instaurat per l'arxiviera. «És molt important ordenar i també educar», prosseguia l'arxiviera, però: «Aquí a la Comunitat tenen molt clar que la seva manera de fer ha de canviar». I per aquest motiu; «es mostren molt oberts en

«És molt important ordenar l'arxiu, però també educar per difondre aquest ordre»

aprendre com funciona un arxiu». Tota la feina de la Laia comença amb la pregunta: «quina documentació hi trobem».

A partir d'aquesta premissa agafa una llibreta i apunta tots els documents que hi veu. Els quals «tenen una etiqueta distintiva», però «probablement el que hi hagi dins no és el que diu l'etiqueta de fora», senyalava l'arxiviera i deia resignada: «D'aquí el fet d'educar». Una vegada tingues una idea «general» de tots els do-

cuments que hi ha a l'arxiu «crees un índex i a cada sèrie li dones un número». I amb això, creen un «quadre de classificació», una mena de guia per anar ordenant-ho tot «segons el tipus de document que és i la seva data de creació».

Els arxius tenen tres vessants: l'arxiu viu (l'actual), l'intermedi (que s'ha de conservar X anys fins que ho estipuli la llei) i l'històric (aquells que s'hi han de preservar). La Laia els està classificant tots des dels més actuals fins als més antics. «L'altre dia van trobar actes de la constitució de la Comunitat, que pensàvem que no les teníem», explicava orgullosa. Un altre fet destacat és que «els cognoms Reverté, Forcadell, Revull, Masià o Carvallo es repeteixen any rere any» perquè «són les primeres famílies del Delta». I és que darrere dels documents trobem fragments de la nostra història. Prova d'això són «llibres de còpies» de l'arxiu. Aquests manuscrits són rèpliques de les cartes que s'escriu; una mena de «contestador» de l'època. Però que per exemple, del 1936 al 1939 «no trobem cap còpia de res». Perquè tot i que el paper no ho diu de forma explícita, eren els anys de la Guerra Civil i no es feia còpia de res per no arriscar-se.

1. El Canal Dret que passa per Amposta a principis de segle XX. FOTO: COMUNITAT DE REGANTS / **2. El mateix lloc actualment.** FOTO: REVILLAS / **3. El Canal Dret a principis de segle.** FOTO: C. R. / **4. En l'actualitat.** FOTO: REVILLAS / **5. Com netejaven els canals.** FOTO: C. R. / **6. El canal cimentat.** FOTO: JOAN REVILLAS / **7. Els plataners que custodiaven el canal a principis de segle.** FOTO: C. R. / **8. El mateix lloc ara per ara.** FOTO: REVILLAS

La Comunitat de Regants de la Dreta 162 anys d'història

L'any 1778, Carles III habilita el port dels Alfacs per al comerç amb Amèrica. Tot amb la voluntat explícita de facilitar una sortida marítima als productes aragonesos a través de l'activació del comerç fluvial del riu Ebre. Aquest fet històric coincideix també amb la fundació de la població de Sant Carles de la Ràpita. Al maig de 1780 es comença a construir el primer canal de navegació Amposta-Sant Carles de la Ràpita. Però ja el 1783 el canal comença a sofrir evidents problemes de manca de calat; construït al mateix nivell que el riu, els sediments que aquest transportava també obstaculitzen el canal impedit el pas d'embarcacions. Així, el primer canal marítim es conver-

teix en una reconversió d'un canal de navegació en un canal de reg. Però aquest fracàs no va desesmentar el francès Isidore Pourcet, el qual va obtenir l'any 1849 la concessió de les obres de canalització del riu Ebre. D'aquesta forma neixia la Reial Companyia de Canalització de l'Ebre, legalitzada el 1852. La concessió establia diferents objectius: l'execució de les obres per a facilitar la navegació de l'Ebre des de Saragossa fins a Amposta, construir un canal des d'Amposta als Alfacs, i també les obres necessàries per als regs. La construcció d'aquesta complexa xarxa hidràulica es feia paral·lelament a la transformació dels erms del delta en terres cultivables, dedicades ja a l'arròs. Una empresa col·lectiva que va comportar el poblament d'aquesta terra i l'inici de la nostra història i cultura del Delta.